Lastenkirjainstituutti
Puutarhakatu 11 A
33210 Tampere

Lausunto 19.10.2021

Toiminnanjohtaja Kaisa Laaksonen
kaisa.laaksonen@lastenkirjainstituutti.fi
p. 050 3615 639

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto

Aika: keskiviikko 27.10.2021 klo 9.30

Asia: HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022
https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE+146/2021

Teema: Lukutaitohankkeen eteneminen; mm. pysyvän lukutaito-ohjelman tilanne ja rahoitustarve, lukutaidon parantamiseen tähtäävien toimien eteneminen? Lisäksi Lukulahja lapselle -ohjelma; miten etenee ja miten rahoitus turvattu?

Lukutaitostrategia tulee saattaa suunnitelmista käytännön tasolle pitkäjänteisesti

Lukutaidon tukemiseen suunnatulla rahoituksella on laadittu kansallinen lukutaitostrategia, joka oli hiljattain lausuntokierroksella. Sen lisäksi rahoitus on vuosina 2019–2021 mahdollistanut erilaisia kokeiluja niin täydennyskoulutuksen kuin Lukeva koulu ja Lukeva kunta -mallien kehittämiseen. On tärkeää, että lukutaidon kehittämistyö saa vakituiset rakenteet ja mallin, joka on toteutettavissa valtakunnallisesti.

Tämä vaatii pitkäjänteistä työtä ja lisärahoitusta tulevina vuosina. Hankerahoituksen lisäksi on tuettava lukutaitoalan kolmannen sektorin toimijoiden jatkuvaa työtä ja tiedottaa olemassa olevista palveluista ja toimintamalleista keskitetysti. Tärkeää on löytää pysyvä ratkaisu kulttuurialan rahoituksen pitämiseksi vähintään nykyisellä tasolla.

Lastenkirjainstituutin Lukemo-sivuston ylläpito ja kehittäminen

Lastenkirjainstituutin Lukemo-sivusto tukee lukutaitotyössä lasten- ja nuortenkirjallisuuden lukemiseen tähtäävää työtä valtakunnallisesti.

Lastenkirjainstituutin Lukemo-sivusto kokoaa samaan paikkaan kaikki uudet Suomessa ilmestyvät lasten- ja nuortenkirjat. Lukemo toteutettiin Suomen Kulttuurirahaston hankerahoituksella 2018–2020 ja sen kehittämistä ja ylläpitoa on jatkettu vuosina 2020–2021 osana Lukuliikkeen rahoitusta myönnetyllä 120 000 euron rahoituksella, joka myönnettiin opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustuksena (OKM/765/620/2019).

Lukemo-sivusto auttaa lapsia ja nuoria, vanhempia ja opettajia sekä muita lasten ja nuorten parissa työskenteleviä löytämään vaivattomasti eri-ikäisille ja eri tasoisille lukijoille sopivat kirjat. Sivusto tarjoaa valtakunnallisesti käytettävissä olevan, ajantasaisen ja helppokäyttöisen työkalun kirjojen etsintään. Suomessa ilmestyy vuosittain reilusti yli tuhat uutta lasten- ja nuortenkirjaa, jotka kuvaillaan Lastenkirjainstituutin kirjaston tietokantaan asiasanoin. Samalla kirjoille määritellään aiheisiin ja sisältöön liittyviä hakukriteereitä, jotta kirjat löytyvät Lukemo-sivuston kautta.

Kirjojen lisäksi Lukemossa on esillä ajankohtaisia asioita, kuten kirjoituskilpailuja, kirjallisuustapahtumia ja erilaisia materiaaleja kirjallisuuden lukemisen ja opetuksen tueksi. Suurin uudistus on Lasten ja nuorten oma ääni -sivut, joilla

julkaistaan lasten ja nuorten omia kirjavinkkejä, kirjallisuusvideoita ja kirjoituksia. Sivut tarjoavat lapsille ja nuorille mahdollisuuden tuoda esille omia mielipiteitään kirjallisuudesta ja löytää toisten lasten tekemiä kirjavinkkejä. Vertaisvinkkaus on yksi tärkeimmistä lukemaan innostamisen keinoista.

Lukemo-sivustoa ylläpidetään osana Lastenkirjainstituutin perustoimintaa. Sivuston ajantasainen ylläpito vaatii kuitenkin kokoaikaisen kirjastonhoitajan työpanoksen, eikä Lastenkirjainstituutin yksi vakituinen kirjastonhoitaja ehdi hoitamaan Lukemoa ja muita kirjastotöitä. Jotta Lukemo palvelisi tarkoitustaan ja pysyisi ajantasaisena ja kiinnostavana, sen ylläpitoon tarvitaan sekä kirjastonhoitaja että tiedottaja.

”On tärkeää, että on ei-kaupallisen toimijan tuottama ns. sateenvarjosivusto, joka kokoaa ja tuo esiin paitsi kirjoja myös kirjallisuuteen liittyviä ilmiöitä, hankkeita ja materiaaleja. Joka alalle tarvitaan ns. ykkössivusto/portaali, jonka osoite on myös suuren yleisön tiedossa, ja mielestäni lasten- ja nuortenkirjallisuusalalla Lukemon rooli Suomessa voisi hyvin olla tällainen.”
– Lukemon käyttäjäkysely ammattilaisille keväällä 2021.

Lastenkirjainstituutti tarvitsee Lukemo-portaalin kehittämiseen ja ylläpitoon jatkuvaa lisärahoitusta. Vuosittainen rahoituksen tarve on vähintään 45 000 euroa. Lukemon tiedottamiseen ja Oma ääni -sivujen ylläpitämiseen tarvitaan vuosittain lisäksi 40 000 euroa/vuosi (tiedottajan palkkaamiseen).